

En bærekraftig fremtid – med norsk innsats

Av adm.dir. Stig A. Slørdahl, Helse Midt-Norge RHF. Kronikken ble skrevet for og publisert i Dagens Medisin 04/2020

Norges innsats for å bygge helsekompetanse i fattige land kan bli langt større hvis vi utnytter alle gode kompetansemiljøer ved sykehus og i utdanningssektoren. Bistandsmidler til å bygge kompetansemiljøer i fattige land med koordinerte norske kunnskapsmiljøer, kan være et viktig bidrag.

Det snakkes mye om bærekraft for tiden. Ikke minst er det knyttet opp til FNs bærekraftsmål som er verdenssamfunnets plan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Dette er også en forpliktelse for helsetjenesten i Norge og ikke bare for hva vi gjør i eget land, men hvordan vi kan bidra til å bygge kompetanse og ta ansvar i et globalt perspektiv. God helse er mål 3 av 17, men god helse skapes ikke bare gjennom de delmålene som er knyttet til dette punktet som å redusere mørdredødelighet, spedbarnsdødelighet, infeksjonssykdommer som aids, tuberkulose og malaria, prematur dødelighet, rusavhengighet, trafikkulykker, og tobakksforbruk, men også gjennom mange av de andre målene.

Utrydde fattigdom, utrydde sult, god utdanning, likestilling mellom kjønnene, rent vann og sanitærforhold, mindre ulikhet, bærekraftige byer og samfunn, stoppe klimaendringene, og fred og rettferdighet er alle mål som bidrar til å fremme helse og livskvalitet. Derfor bør vi hver eneste dag de neste årene spørre oss selv om hva vi kan bidra med i fellesskap og hva vi kan gjøre som samfunnsengasjerte enkeltindivid.

Norsk helsepersonell har et stort engasjement for å bidra med helseinnsats i land som har et langt dårligere utgangspunkt enn oss i Norge. Slik bidrar de også til å bygge opp kompetanse som jeg har sett i Sierra Leone hvor helsearbeidere læres opp til å gjøre kirurgiske prosedyrer i fravær av kirurger eller i Nepal hvor det i samarbeid med et lokalt universitetssykehus bygges opp en forskerutdanning. Samtidig bringes viktig kompetanse tilbake til Norge fordi globale helseutfordringer ikke har noen grenser.

Den norske innsatsen for å bygge helsekompetansen i fattige land kunne vært langt større hvis vi hadde utnyttet alle de gode kompetansemiljøene vi har ved sykehusene våre og i utdanningssektoren med ansatte og studenter som vil bidra. Jeg tror at bistandsmidler brukt på å bygge kompetansemiljøer i fattige land med koordinerte norske kunnskapsmiljøer, vil være et viktig bidrag fra Norge. Jeg er svært godt fornøyd med at HelseOmsorg21-strategien fremmet tanken om et felles norsk nettverk for kapasitetsbygging innen global helse og at det nå er etablert gjennom Global Health Norway.

Vi må også vurdere om bruken våre av helsetjenester er i samsvar med bærekraftsmålene. I en periode ble jeg svært provosert da jeg besøkte fattige land og så hvordan de rike beskyttet egen eiendom, skoler og helsetjeneste innenfor egne bydeler, gjerne bak fysiske hindringer, langt unna den fattige befolkningen. Så innså jeg ganske raskt at vi gjør det samme i en global sammenheng og vi bør tåle å bli utfordret på hvordan vi prioriterer ressurser til oss selv. Selv om vi får mangel på helsepersonell her i Norge bør det være helt uaktuelt å hente inn helsearbeidere fra land som trenger dem langt mere enn oss. Er de standarder vi legger i Norge bærekraftige for verdenssamfunnet som helhet?

Å skape god helse krever bidrag fra mange deler av samfunnet, slik er det i Norge og slik er det globalt. Det trengs et stort engasjement fra samfunnsvitere og humanister til teknologer og ulike naturvitenskapelige disipliner. Å bidra til robuste demokratiske styresett og gode skattesystemer gir bedre helse. Å sikre rent vann og gode sanitære forhold gir bedre helse. Å sikre gode utdanningsinstitusjoner og ny kunnskap via forskning gir bedre helse. Slik har vi bruk for alle sektors bidrag. Tenk bare hva innovasjon og lokalt forankret næringsliv kan bety for utviklingen av et bærekraftig Afrika.

Mange norske byer har også engasjert seg. Ålesund har etablert en FN-lab for smart og bærekraftig utvikling. Målsetningene er å skape og iverksette bærekraftige prosjekt innen utdanning, helse, infrastruktur, mobilitet og energi som også skal bidra til næringsutvikling. Trondheim har fått status som et FN-senter, centre of excellence, for bærekraft og skal være en av de fremste i arbeidet for å forvalte de 17 bærekraftsmålene. Slik må vi lære av det gode arbeidet som gjøres i mange kommuner.

I oppdragsdokumentene til de underliggende helseforetakene i Midt-Norge har vi i år fastslått at bærekraftsmålene skal være retningsgivende for spesialisthelsetjenesten i regionen. Det innebærer ikke bare vektlegging av klima og miljø eller helse, men at vi er nødt til å forholde oss til alle de 17 målene. Vi har ingen tid å miste hvis vi skal komme i mål til 2030.

Bærekraft er kanskje et vanskelig ord å forholde seg til, men FNs bærekraftsmål er konkrete med underliggende delmål. Spesialisthelsetjenesten har et stort samfunnsansvar og på dette området er jeg sikker på at alle ansatte ønsker å bidra. Derfor ber jeg om at vi må hjelpe hverandre for å lykkes med noe som vil bli avgjørende for framtidens generasjoner.